

HIV ja suojautuminen

Julkaistu 20.11.2017

Hiv on lyhenne ihmisen immuunikatovirukselle (human immunodeficiency virus). Hi-virus infektoi tietyn tyyppisiä valkosoluja, joilla on tärkeä tehtävä kehon immuunipuolustuksessa. Virus aiheuttaa kehossa hiv-infektion. Suomessa todetaan vuosittain alle 200 uutta tartuntaa. Lisäksi on tartunnan saaneita, jotka eivät vielä ole tietoisia tartunnastaan.

Hiv-lääkkeet tehoavat hyvin ja pitävät virustason niin matalana, ettei tauti pääse etenemään. Onnistunut lääkehoito estää tartunnan siirtymisen eteenpäin. Nykyisessä hoitokäytännössä hiv-lääkitys voidaan aloittaa heti hiv-diagnoosin jälkeen, kun alkututkimukset on tehty ja potilas haluaa aloittaa lääkityksen. Päihteiden käyttö ei ole este lääkityksen saamiselle, mutta lääkehoitoon täytyy sitoutua. Jotta hiv-lääkkeet tehoavat, ne täytyy ottaa säännöllisesti ja tarkasti ohjeiden mukaan.

Miten hiv todetaan?

Hiv voidaan todeta vain hiv-testillä. Testissä etsitään verestä hivin vasta-aineita. Negatiivinen hiv-testitulos on varma 3 kuukauden kuluttua tartunnan riskitilanteesta. Hiv-testi otetaan suoniverinäytteenä terveyskeskuksissa ja sukupuolitautilinikoilla. Matalan kynnyksen testauspaikkojen testit ja kotona tehtävät testit ovat pikatestejä, jotka tehdään sormenpästä otettavasta veritipasta. Hiv-testiin voi hakeutua terveyskeskukseen, sukupuolitautilinikalle, ruiskuumeita käyttävien terveysneuvontapisteisiin, SPR:n Pluspisteeseen tai yksityiselle lääkäriasemalle. Matalan kynnyksen testauspaikkoja ovat esimerkiksi Hivpoint ja Positiiviset ry.

Osalla tartunnan saaneista on 1-6 viikon kuluttua tartunnasta ensitaudin oireita, jotka ovat erilaisia virusinfektioiden oireita (kuume, kurkkukipu, lihassärky, suurentuneet imusolmukkeet). Niiden perusteella tartuntaa ei voi määrittellä. Kaikille ensioireita ei tule. Jos niitä esiintyy, niin ne häviävät yleensä 1-4 viikon jälkeen. Tämän jälkeen seuraa pitkä, usein vuosia kestävä oireeton vaihe.

Jos hiv-tartuntaa ei todeta, niin hoitamattomana infektio etenee aids-vaiheeseen. Aids-vaiheessa ihmisen vastustuskyky on alentunut ja hän saa helposti erilaisia tulehdustauteja ja kasvaimia. Hiv-tartunnan saaneiden kuolemia, joiden kuolinsyy on aids, tilastoidaan Suomessa alle 10 tapausta vuosittain.

Miten hiv tarttuu?

Hiv tarttuu veren ja eritteiden: sperman ja emätineritteen välityksellä. Hiv tarttuu suojaamattomassa yhdynnässä ilman kondomia (emätin- ja anaaliyhdyntä). Tartunta voi tapahtua, jos viruspitoinen veri tai erite pääsee limakalvoille. Suurin riski on anaaliseksiässä vastaanottavalla osapuolella, sillä peräsuolen limakalvot ovat hauraampia ja rikkoutuvat helposti. Hiv voi tarttua myös suojaamattomassa suuseksissä. Lisäksi tartunnan voi saada pistosvälineiden (esim. neulojen, ruiskujen, klikkikuppien ja filttareiden) yhteiskäytössä.

Lapsi voi saada tartunnan hiv-positiiviselta äidiltä raskauden, synnytyksen tai imetyksen aikana. Kun äidin hiv-tartunta on tiedossa, äidin hiv-lääkehoito estää lapsen tartunnan. Hiv tarttuu pääasiassa henkilöltä, joka ei tiedä omasta tartunnastaan. Verensiirrosta Suomessa ei ole tapahtunut tartuntaa yli 30 vuoteen.

Tartuntaa ei voi saada arkipäivän kontakteissa kosketuksesta, halaamisesta, suutelemisesta, astioiden, ruuan tai juoman välityksellä. Tartunta hyönteisten välityksellä ei ole mahdollinen.

Kondomi suojaa hiviltä seksissä ja puhtaat pistosvälineet huumeiden käytössä

Kondomin käyttö koko yhdynnän ajan suojaa hiviltä. Pistämällä huumeita käyttävää hiviltä suojaavat omat puhtaat ruiskut, neulat, filterit, klikkikupit ja muut välineet, jolloin veri ei pääse sekoittumaan. Tatuointeja otettaessa kannattaa huolehtia, että ne tehdään steriilisti.

Muut hoitamattomat seksitaudit kuten klamydia, tippuri ja kuppa lisäävät hiv-tartunnan riskiä. Monet seksitaudit voivat olla oireettomia vuosia ja hoitamattomina ne voivat aiheuttaa myöhemmin lapsettomuutta, nivelvaivoja sekä hermostollisia oireita.

Hiv-tartunnan riskin jälkeen voi saada jälkiehkäisyhoitoa. Se täytyy aloittaa viimeistään 72 tunnin jälkeen mahdollisesta tarttumishetkestä. Riskitilanteen jälkeen on siis syytä hakeutua heti lääkäriin mahdollisen hoidon aloittamiseksi.

Hyvästä hoitoennusteesta huolimatta hiv-tartunnalta kannattaa suojautua. Hiv-infektio rasittaa kehoa vaikka lääkitys pitää viruksen kurissa. Lääkkeillä on yhteisvaikutuksia muiden lääkeaineiden kanssa ja hiviin liittyvät ennakkoluulot voivat vaikuttaa elämään. Lääkehoidolla voidaan tehokkaasti estää viruksen lisääntyminen ja taudin eteneminen aidsiin, mutta hiv-infektioon ei ole parantavaa hoitoa.

Tapani Valkonen

puheenjohtaja, Positiiviset ry

Lisätietoja:

[Hivpoint](#) (entinen Hiv-tukikeskus)

[Positiiviset ry](#)

[SPR:n Pluspisteet ja valtakunnallinen hiv-neuvontapuhelin](#)

Terveyskeskukset

Sukupuolitautien poliklinikat

A-klinikat / Päihdeklinat

link

Lähteet ►

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumehaittojen-vahentaminen-ja-tartuntataudit/hiv-ja-suojautuminen>